

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Ishaja kot priloga „SLOVENCU“ sveder vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, iside „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravništvu „DOMOLJUBA“ Vodniškove ulice št. 2. — Naznanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 9.

V Ljubljani, 2. maja 1895.

Letnik VIII.

Kaj je novega po svetu?

Državni poslanec na Dunaju se še vedno razgovarjajo in sklepajo o preosnovi davkov, pri kateri bo vse drugo prav, le to ne bo prav, da bodo davki ostali večinoma taki, kakor so. Dokler ne bode država skrbela, da se stroški za vojaštvo znižajo, toliko časa ni nič misliti na kako zdatno znižanje davkov. Letos pa se govori, da bo zopet minister za vojsko zahteval za vojake zopet nekaj več milijonov, torej bo treba le še več davka. Precej ko so se po velikonočnih praznikih zbrali poslanci na Dunaju, so se takoj v prvi seji razgovarjali, kaj storiti za deželo Kranjsko in za stolno mesto Ljubljano, ki je toliko trpela vsled potresa. Ta seja se je tako-le vršila:

Pomoč iz državnega zbora. Dne 23. aprila so začetkom seje predlagali Hohenwart, Kuenburg, in Zaleski nujni predlog, naj vlada pričete preiskave o škodi po potresu na Kranjskem, Koroskem in Štajerskem brzo dovrši in naj vspešno skrbi za pomoč. Še tekom tega zasedanja naj predloži primeren denaren znesek. Švegel predlaga nujno, naj vlada predloži zakon, po katerem bi se zljajšali davki za potrebne prezidave in zidanja vsled potresa. Hohenwart in Švegel priporočata nujnost predlogovo, ki se je jednoglasno sklenila. V posebni razpravi povdarja Hohenwart, kako strašna nesreča je zadela Kranjsko. Ta nesreča ne zahteva samo trenutne pomoči; gre se deželi za celo prihodnjost. Škode je na milijone. Dežela ne more mnogo storiti. Samo država more resiti to nalogo. Vlada je gotovo ravno tistega prepričanja. Gosposke na Kranjskem so dobro izvrševale svojo nalogo; vzlasti je hvalevredno delovanje deželnega predsednika. Predlog naj se kolikor je mogoče, jednoglasno vsprejme. (Živahna pohvala.) Minister Bacquehem se zahvaljuje, da se je priznala požrtvovalnost vojaške in civilne gosposke. Odredil je, da se odpošljejo 4 državni stavbinski tehniki, da se uvedejo za varnost patrole in da se ustanove barake za stanovanje. Hvalevredna je pomoč voditeljstva rudečega križa za bolnike. Dež. predsednik je predlagal, naj se do-

voli 25.000, kar se je takoj storilo. Po poizvedovanjih bo vlada stavila nadaljne predloge. (Živahna pohvala.) Minister povdarja, da je vlada vse storila, da se vspešno pomaga. (Živ. pohvala.) Russ slika obupno stanje v Ljubljani, ki ne potrebuje samo gmotne, marveč tudi moralne tolažbe. Kušar prosi finančnega ministra, naj dovoli ljubljanskim državnim uradnikom posebno doklado. Klun opisuje, da ljubljanski hišni posestniki ne moreje na novo sezidati hiš. Država jih mora podpreti; tako tudi mora pomagati v Toplicah. Ferjančič povdarja, naj skrbi vlada, da se bodo za stavbinski material znižali prevozni stroški. Vošnjak prosi, naj vlada skrbi, da se popravijo mnoge poškodovane cerkve na Štajerskem. Predlogi poslancev v pomoč ponesrečenim krajem in Švegllov predlog, so se jednoglasno vsprejeli.

V Istri se sedaj vrše volitve volilnih mož za deželni zbor. Ob tej priliki se ponavlja od strani Italijanov že stara pesem, da pritiskajo na volilce z obljubami, grožnjami in denarjem. Tako se je zgodilo, da so zmagali na nekaterih krajih, kjer je večina slovanskih prebivalcev. Kolikor se more do sedaj sklepati iz dovršenih volitev, bode prišlo nekako toliko slovanskih poslancev v deželni zbor, kakor jih je bilo do sedaj in ponavljali se bodo isti prizori v deželni zbornici, kakor so se godili poprej. Hrvati in Slovenci bodo tudi še zanaprej v Istri podlaga tujčevi peti.

Štajerski liberalni Nemci pri Bizmarku niso tako opravili, kakor so mislili. Stari Bizmark jim je nekaj prav pikrih a resničnih in zasluženih zasolil. Dejal jim je, da naj bodo bolj zvesto vdani svojemu cesarju, kakor so pa to do sedaj včasih pokazali. Priporočil jim je dalje, naj bodo do Slovencev bolj pravični, kakor so bili do sedaj. To je bil hud poper za nemške prenapeteže, ki se niso nadejali, da bodo ravno od tistega moža slišali take besede, zaradi katerega so se podali na tako daljno pot in od katerega so pričakovali pohvale in vspodbude, da naj tako delajo tudi v prihodnje. Sicer prenapetim liberalnim Nemcem tudi ta beseda ne bode mnogo pomagala, vendar dobro je, da

so jo slišali tudi iz ust Bizmarka, ker jo poprej niso hoteli verjeti, dokler so jo jim pripovedovali samo Slovenci.

Na *Ogerskem* liberalci še vedno gospodarijo neomejeno. Proticerkvene predloge, katere je gosposka zbornica že dvakrat zavrgla, vlada zopet pripravlja v zbornici poslancev, da jih v tretje predloži gosposki zbornici. — V Nitri se je zopet vršila volitev poslanca in je zopet zmagala liberalna stranka s 74 glasovi večine in sicer zato, ker ni liberalna volilna komisija dovolila 350 katoliškemu volilcem oddati svoje glasove za katoliškega kandidata. To je res lepa volilna prostost. Take krivičnosti se morajo pač prej ali posej zdobiti v prah. — Zadnji čas je popotoval po Ogerskem papežev namestnik na Dunaju Agliardi, ki je po raznih krajih spodbujal skofe, duhovne in katoličane, naj pogumno branijo pravice katoliške cerkve, ki so sedaj v veliki nevarnosti na Ogerskem.

Iz *Francoskega* moramo danes poročati o zverinski brezbožnosti, ki se je dogodila na veliki petek. Osemdeset možkih in žensk posedlo se je ta sveti dan v gostilni na obed, pri katerem so bile na mizi samo mesne jedi. Sredi mize ležala je mrtvaška truga in v njej na raznju pečeni — prešič. Nad rakvijo je bilo videti rudeč križ okrašen z rudečim suknom. Godba je igrala žalostne igre. Vsa družba se je smejala temu peklenskemu počenjanju. Predsednik tej družbi je bil zloglasni dr. Robin, ki je bil vzgojevalec mladine v nekem sirotišču, a so ga zaradi njegovega grdega, pohujšljivega življenja izgnali iz zavoda. Nekdo izmed družbe prižgal je nato svečo ter jo vtaknil prešiču v rilec. Na to prineso nosilnico, položé nanjo trugo s prešičem, jeden vzame v roke križ, drug hodi kakor duhoven napravljen za križem in s takim sprevedom se podé okoli miz, zasmehujoč krščanske pogrebne obrede. Drug je vzel klobaso, pomočil jo v krožnik, kjer je bila salata, in skropil z njo na okrog. Potem so se zopet vsedli in pečenega prešiča prešiči požrli. Med obedom so silno grdo govorili zoper Kristusa, cerkev in katoličane. Večidel vsi ti brezbožni ljudje so bili socialisti, ki so se zopet pokazali v svoji bogokletski grdobiji letes na veliki petek. Tako se človek pozivini, ako Boga zapusti in od vere odpade. Strašna bo roka Gospodova, kadar zadene take zlodeje, ako se pravočasno ne spametujejo in popboljšajo. Ves Pariz se je zgrozil nad takim bogokletskim, počenjanjem socialistov, zlasti pa so verni katoličani o velikonočnih praznikih napravili slovesne spravne pobožnosti, proseč Boga odpuščanja zaradi teh bogoskrunsev.

Potresi.

Učenjaki navajajo tri glavne uzroke potresov in po teh vzrokih razločujejo tudi tri vrste potresov.

Kot prvi vzrok navajajo vodo, katera polagoma izdolbe podzemeljske jame in dupline, katere se sesujejo in tako povzročé potres. Taki potresi se vršé tudi v krajih, kjer rudokopi izpodkopljejo zemljo, ki se večkrat usede

z velikim ropotom. Taki potresi so vedno krajevni in se ne raztezajo na obsežno ozemlje.

Druge vrste potresi so v zvezi z delovanjem ognjenikov. Take potrese povzročujejo navzgor prodirajoči plini, sopari in izmeti raztopljenih tvarin. Kedar dobé izhod, ponehajo potresi. V vulkanskih dezelah taki lokalni potresi redno naznanjajo izbruh in izmet ognjenikov.

Takozvani tektonski potresi pa nastajajo, ker se zemlja polagoma ohlaja in stiska. Vsled tega krčenja in stiskanja zemlja poka v notranjem ter se seseda, in to povzročá potrese. Te vrste potresi so navadno najhujši, ker jih navadno spremljajo tudi vulkanski.

V starih časih in tudi poznejša stoletja so ljudje ob nenavadnih potresih mislili, da se svet podira v razvaline, in tudi sicer najpogumnejši, so se tresli strahu.

Po zgodovini so se potresi navadno vršili na jesen, zimo in pomlad, redkeje na poletje. Znanje o potresih je še jako nepopolno, in vse trditve o vzrokih potresa so dvomljive, z neovrženimi dokazi še ne podprte, kajti potresi so izmej najstarejših naravnih prikaznij vrstečih se pod zemljo.

Mnogokrat se vršé potresi pod morjem; take potrese čutijo mornarji na širokem morju, ki kipi in vre v vrtincih. V obče so potresi na zemlji vedno, a ne čutijo se povsod. Jeden najhujših je bil 1. novembra 1755 v Lisabonu na Portugalskem, stresal je dvanajstino zemeljske površine. Lisabon je bil tedaj cvetoče in bogato mesto z 41 cerkvami in mnogimi palačami, katerih največja je bila tako zvana arabaka. Dne 1. novem. 1755 je bilo jasno nebo, solnce je prijazno sijalo, zrak je bil miren in čist brez vetriča. Ljudje so bili večinoma v cerkvah, kar prične okrog 10. ure grmeti po ulicah, nato močen sunljej in valovito zibanje zemlje, mejtem s strašnim ropotom grme cerkve, palače, hiše in kočé na tisoče ljudi, katere žive pokopljejo razvaline. Nobeno pero ne more opisati strahu in krika prebivalstva, ki je zmedeno dirjalo po trgih pod milo nebo, ali pa v poslopja, ki so še cela ostala. Prvi sunek je popolnem razrušil kraljevo palačo in krasni jezuitski kolegij, čegar prebivalci so bili mrtvi do zadnjega.

Na tisoče ljudi, koprnečih na trgih in ulicah je pobila opeka, tramovje in zidovje. Ker ni bilo mogote hitro odnašati podrtin in grobija, umirali so mnogi žeje, strahu in lakote pod razvalinami. Nesreča je bila tem večja, ker je reka Tajo v hipu narasla za 40 čevljev in preplavila mesto. Pogrezali so se nasipi z ljudmi, ki so ondi iskali rešitve. Ko je voda upala, strlele so iz valovja skale, katerih pred potresom ni bilo videti. Ob jednom je nastal divji vrtinec, ki je vzdignil črne oblake prahu in zatemnil dnevno svetlobo. Ljudje so trepetali groze, češ, da se bliža sodni dan.

Drugi hujši sunljej je trajal več minut ter zibal se stoječa poslopja, kakor vihar vrhove dreves. Pri tretjem sunku se ljudje niso mogli več zdržati na nogah in so popadali na tla. Da je bila nesreča polna, jelo je detevati, mesto pa goreti. Osem dnij je divjal ogenj po razrušenem mestu. Okoli 40.000 ljudi je bilo ubitih in jih je umrlo vsled strahu, lakote in mraza.

naj se tedaj podere 7 metrov od vrha in na novo zida. Cerkevni obok in presbiterski svod se morata odstraniti, ves presbiterij do tal podreti in na novo zidati ter obe zakristiji do tal podreti. Vsako zvonenje naj preneha, cerkev pa se mora zapreti. Moj Bog, srce se mi krči in pel bi žalostinke nalik svetopisemskemu preroku, ako vse to pomislim. Hram božji je razdejan in nepristopen zbeganemu ljudstvu, ki si je toliko potov v srčni boli in britkosti iskalo zavetja in utehe v njem! Ali ni to hudo? In če pogledamo po lepi fari komendski. Rodna, plodovita polja, lepi kraji, bele vasi — povsodi tuga, povsodi britkost. V vasi Mlaka se vrši znana lončarska obrt in ravno te uboge lončarje, boreče se z vsak dan novo kunkurenco, obiskal je zelo hudo nesrečni potres. Že preje so težko izhajali — kako bodo sedaj? Najrevnejšim med njimi podrla so se revna bivališča. Ubogi ljudje nimajo ne živeža, ne denarja, ne prostora, kjer bi mogli svoje borno rokodelstvo vršiti, da bi si prislužili nekaj krajcarjev. Res skalnato srce mora se usmiliti teh revežev! Nekaj streljajev od vasi Moste leži na nizki višini prijazna vasica Zeje; prebivalci te vasi so dobri in marljivi poljedelci. In tudi to vasico zadela je šiba potresa tako grozno! Časi niso več tisti, da bi imel vsak posestnik kaj gotove imovine, vsled vednega pešanja našega kmetijstva ima ta in oni občutljivi dolg in sedaj še ta nesreča — poslopja razdejana — mnoga ne več sposobna za prebivanje, popolnoma uničena. Kje se bodo našla sredstva, da si ubožci postavijo vsaj za silo prebivališča zase in za ubogo živino, ker ravno hlevov je največ razdejanih — vzrok so nesrečni oboki! V vasi Križ je krasni baron Apfaltrerjev grad zelo poškodovan, cerkev Križka, podružnica Komenske fare, pa razdejana, treba bode graditi novo. Vas Suhadolje je sem in tja močno poškodovana, podružnica sv. Klementa razdejana, treba bode graditi novo. Primeroma najmanj je še poškodovana podružnica v Mostab, dasi o vasi Moste ne moremo istega trditi. In ako se ozremo sedaj na severozapadno stran fare na vasi Klanec, Breg, in Našovče, povsodi isto razdejanje. Toda kakor o fari komenski, velja isto o skupni fari vodiški, isto o fari mengiški. Kolika beda je v Vodica, kjer so poleg posestnikov tudi tako grozno prizadeti ondotni revni bajtarji, kojim je večinoma polomilo in razdrobilo borno zidana bivališča. Farne cerkve Vodiške ne opisujem, ker Vam je iste nesrečna osoda že znana! In prijazni Mengiš, ta biser našega okraja, kako močno je prizadet, čujem, da se ceni škoda ondi nad 60.000 gid. Ako se ozremo nižje dol po okraji proti Domžalam in Trzinu, proti Dobu in Ihanu, povsodi isto razdejanje, povsodi ista škoda. Na veselje moramo reči, da je ravno ona stran, ležeča prav v podnožju kamniških planin, najmanj prizadeta. Bolje je v krajih Stranje, Godič, Mekinje in po Tuhinjski dolini. Res grozno je to razdejanje, nepopisljiva škoda — zato se pa tudi nadejamo, da se tudi radodarna srca milostno ozró na našo tugo in britkost. Osebito slavna vlada naj sedaj odpre svojo darovito desnico, skaže naj se dobrotljivo proti vselej zvestim in lojalnim Slovencem. Nismo nikomur nevoščljivi, a odkrito

rečemo, da ravno naš okraj sme se brezskrbno staviti, takoj za prestolico našo gledé na škodo, provzročeno po grozni šibi potresa. Ako pregledamo le površno razdejani naš okraj, ako le površno računimo, tedaj se nam pokaže svota škode z grozno številko 1.000.000 gid. Moj Bog, naš ubogi okraj in pa milijon, kedaj bode ta rana zaceljena? Kako se bode zacelila? — S podporami, z brezobrestnimi posojili, z odpisom davka itd. V vseh teh slučajih pa nam morejo pomagati le naši postavodajalci; na katere tudi v tem oziru zanesljivo zidano! Sklepajoč ta dopis, kličem Vam vsem, ki se radujete boljših razmer nego mi, v znani poziv pesnikov: — Odpri srce, odpri roké, — Sirotam olajšuj gorjé! — prosoč ob jednom Vsemogočnega, naj nas obvaruje z naprej grozne šibe potresa!

Jarše pri Mengišu. Strašna velikonočna nezgoda je tudi pri nas prouzročila obilo škode in strahu. Naša primeroma mala občina se sune šteti med najhujše prizadete. Zakaj poleg škode nad 20.000 gid., katero je potres napravil pri zidovju, zahteval je tudi dve človeški žrtvi. V Jaršahje bolehal deklica za jetiko ter vsled groznega strahu nagloma umrla. Na E. lici pa se je vdrl v Hrečovi hiši strop ter podsul stariše in dva otroka. Starejšo deklico so izvlekli mrtvo, stariše ranjene, a otročička v zibeli čuval je angelj varuh. Odkopali so dete šele tri ure po prvem sunku ter je našli sladko speče, popolnoma nepoškodovano pod poveznjeno zibelko. Silno poškodovana je grobeljska graščina. Pri jednom posestniku je zid tako razpokan, da se vidi iz prve sobe skozi drugo v hlev. A v hlevu se je vdrl obok na živino, katero so morali z velikim trudom spustiti na prosto. Daljnih nesreč ne bom opisoval, saj se je žal na več krajih pripetilo kaj podobnega. Nujne pomoči smo potrebni, ker denarnih sredstev nam nedostaje. Zeleti bi le bilo, da jo hitro dobimo, ako nam bo kaj odločene.

Od sv. Jakoba ob Savi. Večinoma vse župnije in občine, katere je več ali manj zadel britki vdarec grozovite šibe v oni noči 15. aprila, naznanile so že kolikor toliko svojo nesrečo v tem ali onem časopisu. A o nas še niste čuli ničesar. Mirno smo čakali, da se glavni vihar nekoliko poleže, da poneha grozovito bobnenje pod skorjo zemeljske površine, in stoprav potem, ako ostanemo pri življenju, mislili smo oznaniti saj nekoliko svoj žalostni položaj. — Potres opisovatj na dolgo in široko ne zdi se mi umestno, ker je bil že itak dovolj opisan, drugič ga je večja množina ljudij sama občutila, slednjič mi pa prešine strah vse ude, kadar se spomnim strašnega zibanja hiš, cerkvâ in drevja. Ostala mi bode v spominu vse življenje ona smrtna obupnost, ki je divjala v duši nesrečnega ljudstva. Zbiralo se je pri znamenjih po vasi v gručah, zapustilo dom kličeč in moleč, „naj se nam podre vse, hiše in poslopja, vniči nam letino, Gospod, samo življenje nam še pusti, ker nismo pripravljeni.“ Celo noč prečulo je vse, mlado in staro pod milim nebom tresoč se strahu pred groznimi skrivnostnimi močmi. Ali preiti moram k glavni stvari, ki mi leži na srcu, ker ni moj namen opisovati potresa, kakor sem že rekel. Ko se je ljudstvo nekoliko zavedlo iz smrtnega trepeta in pričelo ogledovati,

kaj je z njihovim stanovanjem, videlo je, da je tu delovala nepremagljiva moč. Hiše spokane, oboki vdrti, dimniki podrti, po sobah pohoščeno vse križ — sama podrtija in razvaline. To je bil britki pogled za naše ubožano ljudstvo, o katerega bedi sem že jedenkrat omenil v „Domoljubu“. Ljudstvo seveda prvi dan še ni uvidelo, kako grozna nesreča je je zadela, ker je mislilo, da tako ne bode potrebovalo več zemeljskih stanovanj. Ali kako je pri nas sedaj, ko se ljudstvo zopet nekoliko zaveda svojega žalostnega položaja, ni mi opisati. Ljudstvo tarna in zdihuje, odkod se bo vzel denar, da se popravijo razdrta poslopja, ker s slavninarsko obrtnijo tako ni nič, drugega zaslužka pa tudi ni, in kmetije so pri nas majhne. Ali to ni še najhuje. Pred kratkim bil je ogled, ki je prišel ogledovat župnijsko cerkev, šola in župnišče. Vse je jako spokano in razdrto, ali pričakovali vendar nismo tako hudega, kakor nas je zadel izrek komisije „cerkev in zvonik in šola mora se podreti do tal.“ Grozna vest do tal podreti cerkev in zvonik, cerkev ki je bila krasna, ko pomladanski cvet, kateri smo vsako leto pridelali kaj novega, da je o velicib praznikih po izrazu nekaterih nas obiskujočih gospodov izgledala, kakor nevesta. Dalje podreti moramo zvonik, katerega smo pred dvema letoma povišali, ozaljšali in na novo pokrili, da je sedaj vreden sodrug cerkvenega poslopja — in slednjič še šola. Kam pridemo, ako se bode moralo na vsak način to izvršiti. In kar nam ne da spat, to je skrb, odkod dobiti za vse to denar. Od župljanov ni dosti upanja, cerkev sama nima pa tudi nikakoršnega kapitala. Ako je drugje kaka cerkev porušena, ima sem pa tje več ali manj kapitala, ali pa saj premožne ljudi. V resnici ne vemo rešilne poti, ker iz nič kaj narediti mogoče je le Bogu samemu. Jedino — pravim, jedino upanje naše je še dobrotljivost drugih ljudi, katerih ni zadela ta strašna šiba. Seveda bomo prosili naše dobrotnike, da bi nekoliko globočje segli v svoje žepe, ker mi sami v sedanjih razmerah nismo v stanju ničesar storiti.

Iz D o b a. Kratko in bolj v naglici sem poročal zadnjič o škodi, ki jo je pri nas napravil strašni potres. — Natančneje o tem pač še le sedaj poročam, ker se je vršil dne 23. aprila komisijski ogled. — Že prej me je bila kar groza pogledati nevarne razpoke na cerkvi, izjava inženirja pa nas je vse še bolj potrla. — Vsak obok v cerkvi bo moral biti nov, drugo ozidje se bo morda dalo še zvezati. — Zvonik ni videti nevarno razpokan, natančno preiskajoči inženir pa je vendarle našel mnogo bolj ali manj nevarnih razpok, vsled katerih bo treba gornji del podreti in z nova zidati. — Zato tudi ne smemo zvoniti, pač dosti žalostno. — Službo božjo opravljamo v malem prostoru poleg žagreda, ljudje pa morajo stati na prostem. V jako slabem stanju je tudi kapelanija. Komaj stopiš v vežo, vidiš v desni sobi na kup zrušeni obok, ki je pri prvem najhujem sunku zagromel na tla; v levi sobi pri tleh pa se bo razpokani obok vsak čas zrušil; v 1. nadstropju je pa vse tako razdejano, da ni ostalo skoraj nič dobrega zidu. — Skratka — komaj se še skupaj drži; — komisija se je izjavila, da bo treba popolnoma novo zidati. — Skoraj nič boljši ni župnišče. V celem poslopju je ne dobiš sobe, da bi ne bila nič poškodovana. Zato se bo

tudi moralo večinoma novo zidati, deloma pa zvezati, če bo mogoče. G. kaplan se je precej velikonočni pondeljek izselil iz svoje kapelanije, g. župnik pa bi se po izjavi inženirjevi tudi imel izseliti popolnoma iz župnišča. Hud je v resnici ta udarec. Ko bi se človek v Bogu ne tolažil, skoraj bi moral že obupati pri tolikanj žalostnih razmerah. Tudi šola je precej poškodovana ter bo zaprta za nedoločen čas. — Veliko škode imajo tudi drugi farani, več ali manj pa je potres poškodoval pohoščena skoraj vsakomur. — Zaradi tega je tembolj opravičena naša skrb, kdaj in kako bomo pač popravili cerkev, župnišče in zidali kar z nova kapelanijo. Stroški za te 3 stavbe so približno proračunjeni na 20.000 glđ. — Kje jih bomo vzeli? kajti ljudem je že zadnja leta povodenj precej škode napravila, sedaj pa jih je udarila še šiba potresa. Zato se pač mlo oziramo po milosrdnih dobrotnikih ter zaupno kličemo: „Mili Bog se nas usmili ter nam nakloni mnogo dobrotnikov!“

Kaj je novega po Slovenskem?

S Štajerskega. Mil. knezoškof dr. Mihael Napotnik so izdali poseben oklic, v katerem opominjajo prebivalce lavantinske škofije, naj po svojih močeh pomagajo ubogim sesedom na Kranjskem, ki so po potrebi toliko trpeli. Prevzvišeni sami so darovali 100 glđ., mariborski duhovniki pa skupno 340 glđ. V slovenskem delu stajerske dežele so po potresu najbolj prizadeti trgi: Vransko, Gornji grad in okolica ter Slatina. Seveda potres se je čutil po vseh krajih, vendar ni napravil posebne škode. Rojaki, pomagajmo svojim trpečim sesedom že iz hvaležnosti, da nas ta šiba božja ni hudo zadela! — Ministerstvo je dovolilo nemško solo trgoma Vojnik in Vitanje. Vendar morata trga novo šolo sama postaviti in vzdrževati in razun tega, kakor do sedaj, za obstoječo dvojezično šolo plačevati. Kdor ima preveč denarja, naj le plačuje za nepotrebno nemško šolo! — Trirazrednica pri sv. Lenartu v Slov. goricah in enorazrednica v Žečah se razširita vsaka za en razred. — V Trbovljah so osnovali novo slovensko posojilnico, ki začne poslovati 2. maja, v Mariboru pa nemško „Vorschusskasse“. — Zginil in veliko dolgog je zapustil veleposestnik in tovarnar I. Plešivčnik pri Slov. Gradcu. Prizadeti so posebno nemški gospodje v slovenjegraškem okraju in neka nemška posojilnica na Češkem baje za 70.000 glđ. — Javni shod „Slov. kat. delavskega društva v Zalcu“ se je 21. aprila sijajno obnesel. — Ptujsko mesto namerava zidati novo gledališče; dolgove je lahko delati. — O veliki noči so neznani tatovi ukradli škrinjico z miloščino v franciškanski cerkvi v Brezicah in v župnijski cerkvi v Rogatcu. — V minulem tednu so se v Mariboru zgodili 3 samomori. — V občini Frankolski pri Vojniku se je obesil posestnik M. Strahonik. — V mašnike bode posvečenih letos sledečih 12 gospodov bogoslovcev: iz IV. leta: Andrej Bračič iz Negove, Fr. Hlastec iz Zreč, Jož. Kolarič iz Prevorja, Jan. Kozoderc iz Ptujске gore, Karol Kumer iz Vranskega, Fr. Muhič iz Zavrča, Jož. Trofenik od sv.

Od vseh neereč je potres najhujši, ker pride nenadoma. Niti voda, niti ogenj nista tako strašna, ker se ljudje navadno lahko se rešijo.

Grozovit potres je bil l. 1707 na Japonskem, kjer je utonilo do sto tisoč ljudi.

Najpogostejši potresi so na zapadni strani južne Amerike, v Južni Italiji in na grških otokih. Posebno huda potresa sta bila l. 1881 in 1883 na otoku Iskiji ob napolitanskem zalivu. Prvi sunek 4. marca 1881 je razrušil četrtno hiš mesta Casamicciola na imenovanem otoku; še hujši je bil ondi potres 28. jul. 1883, ki je razrušil vse mesto in nekaj selišč v okolici. Hiš je zrušil 2278, ljudi je bilo mrtvih 2500.

Leta 1812 je bil potres v mestu Karakas v Venezueli ne severnem obrežju Južne Amerike; pokončanih je bilo 20.000 oseb. V Ekvadorju tudi v Južni Ameriki je 16. avgusta 1868 bilo usmrtenih do 70.000 ljudi. Dne 18. aprila je bil potres na Rodosu, 28. sušca 1871 in 7. julija 1873 v državi Čile, 11. aprila na Kitajskem, 30. dec. v San Salvadorju, 28. sept. v Guatemali, 1877 v državi Peru, od 1. do 29. nov. v Zagrebu, 1880. itd.

Proti potresu je mogoča le božja pomoč, kot varstvo pripravno zidana poslopja. Znani meteorolog Rudolf Falb je s svojo teorijo le slučajno pogodil nekaj naravnih prikaznij, toda možje, o katerih se trdi, da so učenjaki v tej stroki, se doslej še niso poprijeli njegovega nauka. Vprašamo le, zakaj ta sloviti Falb ni preje napovedal potresa? Zato svetujemo, naj nihče ne veruje takim prerokom, ki le vznemirjajo prebivalstvo. —k.

Poškodbe v Ljubljani in okolici:

Šentpeterska cerkev. Prezbitarij je hudo zdelan; za velikim oltarjem je mogočna razpoka od vrha do tal. Vendar je upati, da se dá še zvezati. Dva glavna oboka ob kupoli sta globoko počena. Toda tudi ta dva se bosta dala zakliniti. Bolj nevarna sta pa dva manjša oboka v stranskih kapelicah takoj pri vhodu v cerkev. Najbrže se bosta morala prenoviti. Zvonika nista poškodovana. V desnem je vrgel potres drugi zvon iz tečajev, a ga ni poškodoval. Pri enem zvoniku je odlomil vrh križa.

Nunska cerkev in samostan. Uršulinska cerkev je na obokih in v kupoli tako razkopana, da bo treba oboje razrusiti. Zvonik se bo moral do polovice podreti. Stransko zidovje je deloma zelo hudo razdejano. Največji vzrok temu je premehkni temelj. Kar so opazovali učenjaki pri drugih potresih, to se je skazalo tudi v Ljubljani. Poslopja na trdem temelju so mnogo manj trpela, nego na mehkem. Ta hiba se kaže pri vsem nuskem samostanu, ki je grozno razbit. Zidovi so odstopili, oboki so porušeni ali podprti. Zid je večinoma razpokan. Od vsega poslopja se bo le morda dobra polovica samostana dala rešiti. Najbolje je ohranjeno novo šolsko poslopje, ki je obrnjeno proti Zvezdi; tudi šolske sobe zunanje šole so primeroma prav dobro ohranjene. Komisija je dejala, da se bodo prav kmalu lahko popolnoma popravile. Uboge nune stanujejo na vrtu v bara-

kah. Skode imajo pri cerkvi in samostanu okoli dvesto tisoč gold. —

Uradna komisija je pregledovala cerkev sv. Jakoba. Kdor jo ogleduje od zunaj, ali kdor tudi vanjo vstopi, meni, da ni posebno poškodovana. Pri natančnem preiskovanju pa se spozna, da je potres grozno skodo napravil prej tako krasni šentjakovski cerkvi. Da se zabranijo hujše nesreče, je poslala visoka dez. vlada oddelek pionirjev, da takoj ukrenejo najpotrebnejše. Južni stolp je do srede razpokan; nevarnost je velika, da se sesede ali celó zruši na cerkev. Zato ograjajo prostor zunaj cerkve, kamor bi znal pasti stolp. Kakor hitro poneha potres, razrušijo vsaj polovico zvonika, da mine nevarnost za cerkev in mimoidoče. Od potresa je najbolj prizadeta južna (epistelska) stran cerkve, ker se je tudi zemlja stresla od te strani. Silno je trpel stranski vhod v cerkev in stopnjice, ki peljejo iz tega vhoda na obadva epistelska kora. Ni ga ščipovnika, ne vrat, ne okna, da bi se ne kazala razpoka; ako se takoj ne podpró oboki, se je bati, da se sesedejo. Tolikanj je poškodovana ta južna stran, da se bode moral skoro gotovo podreti stranski vhod s stopnjicami na kora. To bode več stalo, kakor pa stolp, ki se mora podreti. Stranska kora na evangelski in epistelski strani nad malimi oltarji bodo vsaj na petih mestih zvezali z železnimi vezmi, katere vtaknejo skozi prevrtani zunanji cerkveni zid in notranjo steno. Hudo je ob oboku poškodovan presbiterij; podprli ga bodo z 20 metrov dolgimi podporami; ravno tako se morajo podreti vsa okna v presbiteriji. Ker je potres silno stresal oba zvonika (severni zvonik se ne bo podrli, pač pa ves zvezal) padla je na tla iznad fasade »zvezda«, pritrjena na velikem kamnu; stena sama pa je odstopila od cerkvenega oboka za več prstov; skozi razpoklino se vidijo orglje na pevskem koru; težko bodo zvezali to steno, znabiti jo bodo celó podrli. Severna stran cerkve je najmanj trpela; kapela sv. Frančiška je ostala nepoškodovana. — Kdor je gledal prej veličastno šentjakovsko cerkev, je bil vesel, se-le pred devetimi leti je bila vsa prenovljena; žalost pa obhaja človeka, ko jo ogleduje sedaj; še veliko hujše pa nam bo, ko jo bomo videli vsled popravljanja skoro podrtó, skoro v razvalinah. Da bi nam Bog obudil dobrih usmiljenih src!

O Frančiškanski cerkvi je komisija izrekla naslednjo sodbo: Da bode mogoče pričeti s popravami okraskov, treba bode najprvo podpreti zvonika. Pozneje bode komisija natančneje pregledala zvonika, da se prepriča, ali ju bode mogoče trdno zvezati; skoraj gotovo bodo morali onega na zapadni strani podreti, ako ne obeh. Strešni podzid na sprednji strani in del oboka nad korom je do oken tako pretresen, da se je ločil od strešnega krova in nagnil na zunanjo stran. Sklepna zveza slemena na vrhu oboka je na jedni strani pretrgana, na drugi močno poškodovana. Sleme na fasadi se bode moralo na vsak način odstraniti. Zadnja stena in precej oboka v presbiteriji sta tudi tako poškodovana, da ju bodo podrli. Vsled teh in drugih poškodb mora biti cerkev popolnoma zaprta, dokler se temeljito ne popravi.

Ljubljanski grad je prazen. Ravnateljstvo je naznanilo, da so mnogi deli kaznilnice nevarno poškodovani; vsled tega je došel od ministerstva brzogovorni ukaz, naj se vsi kaznjenci takoj s posebnim vlakom odposljejo v Maribor in Gradec. Okoli 1/4 ure pride stotinja vojakov na Grad, kjer so takoj vse kaznjence izpustili na dvorišče, da se pripravijo za odhod; bega sumljive kaznjence so uklenili, drugi so šli prosti v spremstvu vojakov in paznikov na kolodvor, od koder so se ob 9 uri zvečer odpeljali in sicer 100 v Maribor, 148 pa v Gradec; 29 kaznjencev se je že preje odpeljalo v »Zell am See« na Solnograskem, kjer so že lani zagrajali vode. Grad je sedaj prazen, toda po naših mislih ni nobene nevarnosti, dasi je precej poškodovan.

Šent Vid nad Ljubljano 26. aprila. Grozen potres je pri nas napravil večjo škodo, kakor se je v pričetku mislilo. Pri prvih hudih in dolgotrajajočih sunkih se je le shrepalo, a nadaljni sunki, kateri niso tako hudi, povzročujejo, da stene vedno bolj narazen lezejo, več hiš in hlevov je v naši fari popolnoma uničenih. Tudi dobro zidane stavbe so trpele s slabejimi vred; vidi se celo, da zraven dobro zidane hiše, katera je pa vkljub temu zelo poškodovana, stoji slabo zidana hišica skoraj nepoškodovana; iz tega sklepamo, da so bili sunki pod hišami različni. V Šent Vidu ob hribu stoječe hiše na skričasti in iloviti plasti so manj trpele kakor hiše pod cesto stoječe na suti. Vasi: Dravljje, Koseze, Podutik so najhuje prizadete; splošno, vasi bližje Ljubljane so več prizadete, kakor vasi v zgornji fari, t. j. proti Mednu. — Prezbitarij v farni cerkvi je močno poškodovan, treba ga bode podreti. Obok v veliki ladji ima le eno spoko, katera pa ni nevarna; ta obok stoji na 2 oziroma 3 metre močnih stenah, katere so tu in tam spoke pokazale, vendar upamo, da bodo še dobro obstale močne stene. Zvonik je dobro ohranjen, le v vrhu, kjer stoji leseno okrižje strešnega stola, je to okrižje nekoliko razrušeno. Ura v zvoniku se ni ustavila, tudi smemo z vsemi štirimi zvonovi zvoniti, kar je v tem žalostnem času veselo in tolažilno za nas. — Lična kapela na pokopališču, spominek r. č. g. Bl. Potočnika, je huje prizadeta, kuplo in 3 stene bo treba podreti in na novo zidati, le zadnja stena je nepoškodovana. Spominki na pokopališču na zahodno-severni strani so večinoma na zemljo popadali, nasprotno so na južno-vzhodni strani nepoškodovani ostali. — Podružna cerkev sv. Roka v Dravljah je največ trpela, obok je sicer še ostal, toda razpokan je tako močno, da se je bati, da kmalu zagrmi na tla; tudi stene so zelo poškodovane in razpokane. — Cerkev sv. Antona na Glincah in sv. Jakoba v Stanezičah sta do sedaj skoraj nepoškodovani ostali. — Ko smo hodili v naši občini po hišah škodo cenit, bili so ljudje zelo prestrašeni, nekateri gospodarji so skoraj obupavali, meneč, da jim bode bolje iti za hlapce služiti, kakor se lotiti novega zidanja; veliko jih je, ki imajo popolnoma uničena poslopja, in še ta zadolžena, torej kje dobiti denarja za nova poslopja? Ako tem revežem ne pride vlada z izdatnim brezobrestnim posojilom na

pomoč, gotovo je, da so primorani ostalo upnikom prepustiti, močnejši iti služiti, starejši in slabotnejši pa be-rasko palico v roko vzeti. Čuje se, da se bode dobilo brezobrestno posojilo saj na 20 let, s tem se budo prizadeti tolažijo. Bog daj, da se to uresniči, ker le s tem je mogoče rešiti mnogo kmetijskih domov. — Ljudje veliko časopise berejo, s tem se največ tolažijo, posebno ko berejo, kako da ima ves svet z nami sočutje in kako pridno in požrtvovalno se darovi nabirajo. Bog daj, da bi tudi ti darovi največ prizadetim hišnikom pršli v roke. Sedaj že precej umirjeni pridno hiše zazidujemo in z železom vezemo. Ako nas Bog obvaruje nadaljnih hudih sunkov, postalo bode kmalu živahneje gibanje; tudi se čez dan z zaostalim poljskim delom veliko motimo, ter Boga prosimo, da nas reši šibe nadaljnega potresa. — V naši fari se je škoda cenila po občinski komisiji na 426.876 gld. Od tega spada na posamezne vasi: Šent Vid 69.300 gld., Dravljje 89.820 gld., Vižmarje 49.950 gld., Gor. Šiška 48.690 gld., Koseze 26.426 gld., Medno 19.150 gld., Zapuže 17.170 gld., Dolnice 14.800 gld., Podgora 14.450 gld., Staneče 14.350 gld., Podutik 14.250 gld., Gunclje 10.600 gld., Poljane 10.550 gld., Brod 8750 gld., Kamnagorica 4800 gld., Trata 5350 gld., Terzan 3310 gld., Dvor 1500 gld., Glince 2100 gld., celotno 550 gld.

Na Homecu 27. apr. Po izjavi c. kr. komisije je grozopolna nesreča več kot do polovice opustošila svode in zidove naše farne cerkve, tako tudi podružniške v Šmarci in deloma tudi zvonike obeh cerkv. Vsled tega sta obe cerkvi zaprti, zvonovi so utihnili, vse spominja na veliki petek in dolgo bo trajal ta veliki petek. Vendar pa se opravlja božja služba na pokopališču pred Matere Božje podobo, sneto iz velikega oltarja. Ondi se bo pred podobo rožnivevske Kraljice opravljala v prvih nedeljah vsacega meseca tudi pobožnost rožnivevske bratovščine, ki je dobila o Veliki noči novo bandero z bratovsko sliko in sliko presv. Jezusovega srca. Tudi sicer bo mogoče dvojno duhovno opravilo ob do sedaj navadnih shodih. Mnogo procesij od blizu in daleč je že prišlo milostipolno Mater Božjo na Homec prosit, da Bog na njeno priprošnjo odvrne od nas šibo potresa. Pri vsej tej nesreči je pri nas vendar še to dobro, da izvzemši nekaj hiš sploh po naši fari ni posebno velike škode na poslopih; prizaneslo je še dobro zupnišču in soli pa ljudem na življenju. Neko rudečkasto svetlobo so pred potresom opazovali nekateri tudi pri nas. Morda bi se ne motili, ko bi potres devali v zvezo s podzemeljsko elektriko.

Iz Komende, 24. aprila. Poročal sem Vam že o sili potresa v tukajšnjem kraju, tudi sem prilično navedel vsa poškodovanja, a žali Bog, danes šele vidim, da sem mnogo izpustil, mnogo le preveč površno opisal. Šele sedaj pokazala se je strašna škoda. Naj se piše o tem in onem kraju — odkrito moram reči, da je ravno naš kamniški okraj, izvzemši stolno mesto in morda del okolice, najhuje prizadet. Samo v naši komendski fari se ceni povzročena škoda na 68.000 gld. Lepa farna cerkev je razdejana. C. kr. izvedenec je določil gledé naše farne cerkve sledeče: Zvonik razpokan nevarno,

Razne novice.

Šibe potresa, reši nas o Gospod! Silna je bila nesreča, ki je zadela Ljubljano in okolico s potresom. Neizmeren je bil strah, ki je prevzel ljudi v prvih dneh. Hvala Bogu, ta strah sedaj mineva, ker ljudje trdno upajo, da jim bo Bog zanaprej zanesel to kazen. A sedaj se vedno večja kaže škoda, ki jo je potres napravil pri cerkvah, solah in hišah. — Vendar vkljub tej strašni nesreči imejmo trdno upanje, da je bila to le poskušnja, katero nam bo mili Bog obrnil v dobro. Zaupajmo v Boga in veliko molimo, da nas varuje nadaljnjega potresa in obudi naši deželi mnogo dobrotnikov. V ta namen smo v tej številki natisnili molitve, ki se molijo ob stiski potresa in sicer tako, da jih vsakdo lahko izstriže in v molitveniku shrani. — Gotovo je, da bo tudi država pomagala, kar bo mogla, tako, da se bodo mogle cerkve, šole in hiše zidati z brezobrestnim državnim posojilom ter, da bodo taka poslopja kakih 25 let brez davka. — Zato zaupajmo v Boga, pojdimo srčni na delo, pomagajmo drug drugemu in Bog, ki nam je po naši krivdi zadal hudo rano, bode jo zacelil in sicer morebiti hitreje, kakor mi sami mislimo.

(Strašno bogoskrunstvo.) Iz Benetk se z dné 2. m. m. poroča: Brat zakristan je ob 5. uri odprl cerkev oo. karmelitov, ter je 2 ključa od taberkakeljna položil na altar. Šel je na to svetilnice po kapelah prizigat. V tem kratkem času pa je bil iz tabernakeljna ukraden ciborij z 200 posvečenimi hostijami. Ko se je popolnoma zdanilo, našli so ukradene hostije raztresene po ulici. Duhovnik s koretom in stolo jih je nabral okoli 40. — Provincijal karmelitov šel je h kardinalu naznanit strašno zločinstvo. Ta je ukazal, da je bila po vseh cerkvah benediktinskih na cvetno nedeljo v spravo jedno uro izpostavljeno presv. rešnje Telo.

(Za denar v hranilnicah ni nobene nevarnosti.) Slisi se, da ljudje jemljejo zelo denar iz hranilnic, češ, da ne bodo več dobivali obresti in da morebiti tudi izgubé ves denar. Zato naznanjamo svojim bralcem: Kdor ima kaj v hranilnicah v Ljubljani, ima tudi po potresu popolno varno naloženo in se mu ni treba bati ne za obresti ne za glavnico.

(Občni zbor kat. pol. društva za Dolenjsko.) Dne 17. t. m. se je vršil občni zbor katol. političnega društva za Dolenjsko v domu rokodelskih pomočnikov v Novem mestu. Ker je bil predsednik č. g. župnik Babnik vsled požara, ki je zadela Toplice, odsoten, začel je najprej tajnik g. Benkovič poročati o delovanju društva in omenil nazadnje, da društvo se mora vedno držati resolucij prvega slovenskega katoliškega shoda in ne sklepati nobenih kompromisov, in da mora društvo bolj delovati. Potem poroča blagajnik o stanju blagajnice. Nato se voli nov odbor: Predsednik čg. župnik Fettih-Frankheim iz Št. Jerneja, podpredsednika Rihard Dolenc in župnik Fran Schweiger iz Radovice. Na to so sledili nasveti. Sklenilo se je, da napravi društvo v

majniku dva shoda, jednega v Kostanjevici, drugega v Črnomlju. Potem se je govorilo, naj bodo govori pri shodih krajši in bolj praktični. Delati je treba, zakaj Dolenjska in sosebno Belokranjska potrebuje pouka v verskih, političnih in narodnogospodarskih rečeh. Pomagajmo Dolenjcem do gmotnega blagostanja in potem bo ostal trdno pri katoliško-narodni stranki. Bog zivi društvo in njegovo plodonosno delovanje.

(Usmiljene sestre v Kamniku.) Iz Kamnika: Usmiljene sestre zagrebške provincije bodo prisle v Kamnik. Tukajšni trgovec in posestnik g. Ivan Murnik volil je velikodušno vse svoje nepremakljivo imetje dve hiši in precejšno posestvo, temu blagemu namenu. V slučaju, da usmiljene sestre iz kakoršnegakoli uzroka ne bi mogle uživati te ustanove, upravlja jo kamniški dekan s škofijstvom vred vprid vrednim revežem kamniške fare, dokler bi usmiljenke zopet ne mogle nastopiti. Gospodu Murniku bi se bila pri tem kmalu pripetila čudna neprilika, namreč, da bi se svojega daru skoro znebiti ne bil mogel. Oblastvo je namreč našlo nebroj pomislikov zoper to ustanovo. Nad jedno leto so se vlekle obravnave o tem. Konečno bo vendar šlo! Sestre imajo priti sem že 6 ega ali 8 ega maja. Pečale se bodo s strežbo bolnikov in vzgojo ženske mladine. Njihov prihod je brez dvoma važen za Kamnik in njega duševni napredek.

(Slovenski duhovniki v Ameriki.) Slovenski duhovniki delujejo v 13 škofijah in 1 opatiji zveznih severo-amerikanskih držav. Med njimi sta dva škofa: Mil. g. dr. Jan. Vertin, škof Marquette-ski. Za škofa posvečen 14. septembra 1879. Mil. gospod dr. Ig. Mrak, posvečen za škofa Marquette-skega 7. svečana 1869; škofovski časti se je odpovedal 1878; sedaj opravlja službo generalnega vikarja marquetske škofije. Slovenskih duhovnikov misijonarjev je 59. Izmed teh jih deluje skoraj izključljivo med ameriškimi Slovenci 10 in sicer č. gg. F. Buh, M. Bilban, Ign. Tomazin, Jos. Zalokar, M. Pakiz, F. Šuštersi, V. Hribar, C. Zupan, P. Jeram, A. Podgoršek. Slovenskih bogoslovcev je po 6 škofijah = 23. — Ta statistika nam kaže, da je za ameriške Slovence dokaj dobro preskrbljeno gledé službe božje. Zeleti bi bilo samo se, da Montana in Washington prav kmalo dobita slovenske dušne pastirje.

FR. ČUDEN

urar v Ljubljani, na Mostnem trgu
nasproti rotovžu

priporoča najizbornejšo zalogo
švicarskih ur
zlatnino in srebrnino itd. itd.

Ker radi nesrečo po potresu ni
nobene kupčije, torej je prav ugodna
prilika za prav ceno nakupovanje.

V ceniku zaznamovane cene
znižal sem za 10%.

V prav uljudno narečanje se
uljudno priporočam.

Cenike zastonj razpošiljam.

A. Vidiš krásno uro, katera teče
in zanesljivo kaže!

B. Ah, res presenetljivo! Kje si je
neki kupil in kolike velja?

A. Pri znanemu urarju Čudnu v
Ljubljani za res čudovito ceno.

B. Takoj idiva, omissim si tudi jaz
podobno uro.

Posestvo na prodaj

v Češnjevku pri Kranju 236 1

obstoječe iz hiše št. 26 v Češnjevku, 9 njiv, 4 travnikov in 7 gozdov. Proda se skupno ali na drobno. Natančna pojasnila daje pooblaščenec Rudolf Kolkalj v Kranju.

Najboljša, izredno okusna je župnika Kneipp-a sladna kava

OCHRANNA-ZNÁMKA

4¹, kilograma za glid 2 10.

v rdečih štirioglatih zavitkih s sliko župnika Kneippa.

Oelzova kava

v rdečih okroglatih zavitkih. 24-9

Vsaka posebej porabljena ali pomekani nameščata popolnem navadno arnato kavo.

Dobivata se v vsaki boljši prodajalnici.

Kjer ni zaloga, pošlje je izdelovatelj (Oelz v Bregencu) po pošti v zavojih po

639 24-20

Razpis.

Podpisani krajni šolski svet naznanja, da se bode javna zmanjševalna dražba za oddajo mojsterskih del za zidanje novega šolskega poslopja v Ovišah, vršila dne 21. maja ob 3 uri popoldne v Podnartu.

Dražbini pogoji in načrt so v pogled razpoloženi pri podpisnem predsedniku v Podnartu.

Krajni šolski svet Oviše.

240 1-1

Jos. Pogačnik.

Povesti VII. zvezek:

Andrej Kalan

izšel je ravnokar ter se dobiva komad 20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani. — Tudi III. in IV. zvezek sta še v zalogi.

Loterijske srečke.

Dunaj, 20. aprila:	43,	16,	47,	27,	67.
Gradeo, 20. aprila:	21,	28,	1,	63,	4.
Linc, 27. aprila:	11,	86,	40,	25,	54.
Trst, 27. aprila:	44,	66,	61,	85,	17.

Prilodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 16. maja 1895 zvečer.

Išče se gostilničar

zmožen kletarstva in gostilničarske obrti z kavejo po dogovoru za v Ljubljano; dalje jeden zastopnik za vinsko kupčijo na debelo za Koroško (celovški okraj) in jeden zastopnik za jednako kupčijo za Dolenjsko v ribniški bližini. Dacarji imajo prednost, a zahteva se tudi kaveja.

Ponudbe vpsolati je do 8. maja upraviteljatvu „Registrowane vipavske vinarne zadruge v Vipavi“.

238 1

zadnja cena

R. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 5

222 4 naznaja, da je ravnokar prejel

mного novega blaga

za letna oblačila. Posebno priporoča prav lepo sukno (štof) in oajg za moške obleke itd. 160 10-10

Dobil je tudi posebno lepo in trpežno

volnato blago

za ženska oblačila. Prav lep oajg gladek in na kitiče izdelan, dalje krasne svilnate rute najnovejše baže za velikonočne praznike.

zadnja cena

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta že 25 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolj priznani in priporočani przni sirup rastaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pēt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij. Cena steklenice Herbabnyjevega apneno-železnega sirupa je 1 glid. 25 kr., po pošti 20 kr več za ravnanje. (Polovičnih steklenic ni.) 196 30-10

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi ime si, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 22 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva naj

te soraj vselej izrečno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazí naj se tudi na to, da je kraven stojiča oblastveno protokollirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe! 627 20-20

Osrédnja razpošiljalnica za provincije: na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“ Neubau, Kaiserstrasse 75. Prodajajo ga gg.: lekarničarji: v Ljubljani J. Svoboda, G. Piccoli, Ubald pl. Trnkoczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmid, Baumbachovi dediči; na Reki: J. Gmeiner, G. Prodram, A. Schindler, A. Mizsam, lekarničar. F. Prodram, M. Mizsam, drog.; v Brezjah: A. Ruppert; na Sovodjem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Kommetter, A. Egger; v Novem mestu: A. pl. Sladovics; v St. Vidu: A. Reichel; na Trbižu: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Suttina, B. Biasoletto, J. Seravallo, E. v. Leutenburg, P. Prendini, M. Ravaiani; v Beljaku: F. Scholz, dr. E. Kumpf; v Crnomlju: J. Blažek; v Velikovecu: J. Jobst; v Wolfsbergu: J. Huth.

Florijana ob Boču; III. leta: Jožef Gobec iz Rogatca, Jg. Hauptman od M. B. v Pušcavi, Ant. Korosec od sv. Jurija ob Ščavnici, Jan. Kurnik od sv. Jurija v Slov. goricah in Jan. Rožman iz Artič. — Duhovniške premembe: Čg. Andr. Kečak pride za provizorja v Brezje, Fr. Hurt pa k sv. Ilju pod Turjakom; čg. Val. Vogrino je prestavljen v Hoče. Umrli sta čč. gg. Jan. Artolič, župnik v pokoju na Ptujski gori v 73. letu, in Franc Klavžer, župnik pri sv. Ilju pod Turjakom v 66. letu svoje dobe. Naj počivata v miru!

Listek.

Sultanovi sužnji.

Carigradska slika iz 17. stoletja.

8. Upanje.

Ob določeni uri sta prišla meniha na prostor pred sultanovo palačo. Spremljali so ju služabniki. Ahmet Efendi ju je uže pričakoval ter ju vedel, izpregovorivši nekaj besedij s poveljnikom straže, skozi zunanje dvorišče v nizko, obokano sobano, ki so jo imenovali »vrata pozdravljenja«.

Abdulah vstopi ter molčé počene menihoma nasproti, tolmač pa sede tako, da mu je na desni Turčin, na levi pa meniha. Po navadnih pozdravih, katerih se jutrovec stanovitno drži, pove o. Martin, čemu se je napotil v Carigrad, ter prosi paznika, naj mu pomaga, da prav mnogo sužnjev otme. Za vsakega sužnja, za katerega bode pri sultanu posredoval, obljubi pohlepnemu Abdulahu 15 zlatov še posebej za darilo.

Abdulah si pogladi brado, češ, 15 zlatov je pač premalo. Ako mu jih obljubi ptuji menih 20 in mu stisne že sedaj kar naprej mošnjo zlatá, »da pomažem kolesa«, kakor se je izrazil Turek, dalo bi se marsikaj doseči. O. Martin je že iz skušnje vedel, da je treba vsakega uradnika sultanovega podkupiti, ter je imel mošnjo že pripravljeno. Izvleče jo iz halje ter izroči pazniku. »Bog ti blagoslovi denar«, pristavi, »in naj mi nakloni tvoje srce!«

»Vidim, ptujec,« odgovarja Abdulah in tehta mošnjo ter jo previdno skrrije v svoji halji, »vidim, da ti je Alah okrasil duha z modrostjo in roko z darežljivostjo. Kdor strada svojega velbloda, ne pride, kamor je namenjen; kdor pa ni varčen pri ovsu za svojega konja, naglo jezdi. Sedaj povej, ptujec, kaj zeliš!«

O. Martin pové, da bi pred vsem rad videl one sužnje, ki so še kristijani; zvedel bi pa tudi rad ceno vsakega. Abdulah tleskne z roko in ukaže zamorcu, ki pride na to znamenje, naj privede krščanske sužnje. Čez nekaj časa pride po vrsti kakih 12 sužnjev. O. Martin vpraša vsakega, kako mu je ime in kje je njegova domovina. Tolazil je slehernega, naj se udá v svojo bridko osodo ter prosi Boga za stanovitnost v pravi sveti veri, pa tudi, da mu okrajša dneve izkušnjave in žalosti. Da je prišel z namenom, da jih odkupi, ni povedal, ker jim ni hotel delati upanja, ki bi se utegnilo se podreti. A nekateri so sami uganili njegov namen. Kako proseče so stazali k dobremu menihu svoje roke, in ga rotili,

Molitve za odvrnitev potresa.

1.

V. Šibe potresa,
O. Reši nas, o Gospod!

Molimo.

Vsegamogočni večni Bog, ki pogledaš zemljo in ona se strese, prizanesi nam prestrašenim, pomagaj nam prosečim; da kakor smo se zbal tvoje jeze, ko je tresla temelj zemlje, tako vsikdar čutimo tudi tvoje usmiljenje, ki ustavi njen potres. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

2.

V. Šibe potresa,
O. Reši nas, o Gospod!

Molimo.

O Bog, ki si postavil zemljo na njeno trdnjavo, sprejmi milostno darove in prošnje svojega ljudstva; odvrni do cela nevarnost tresoče se zemlje in izpremeni grozo svoje božje jeze v pomoček našemu izveličanju; da, ki smo iz zemlje in se povrnemo v zemljo, najdemo svoje veselje v

naj jih reši jarma suženjstva! Bili so vrtnarski pomočniki, kuhinjski sužnji in dečki, odmenjeni za hleve; nekateri so kazali očetu brazgotince, ki so se napravile za ranami katere so jim zadali grozoviti pazniki. Tudi nekaj onih dečkov, ki so bili prišli hkrati z Valterjem v Carigrad, videla sta meniha; solze so jim zalile oči, ko jih je nagovoril starček v materinem jeziku; sveto so mu obljubovali, da ostanejo zvesti krščanski veri, pa prosili ga tudi, naj stori, kar more, da se bodo lahko povrnili v domovino.

Dobra meniha je nesreča sužnjev hudo bolela; najrajša bi bila vse kar s seboj vzela. Toda to ni slo tako naglo. O. Jožef je zapisal pri vsakem sproti ceno, ki jo je povedal Abdulah. Sestela sta. Zdihovaje pravi žalostni starček: »Zopet kakor po navadi. Nimava dovolj, da vse odkupiva. In sultanovih osebnih strežnikov, za katere pa zahteva štiri- ali petkrat toliko, pri vsem tem niti videla se nisva.«

Menih zeli videti tudi strežnike. Privedejo mu edino naša dva mlada znanca Antona in Stanka; zakaj vse druge strežnike so bili Turčini ugrabili kristjanom še v otroških letih ter jih odgojili v islamu. Take sužnje pa so odkupovali menihu le tedaj, ako kristjanov, ki so pogumno spoznavali svojo vero, ni bilo več, denarja pa še kaj, Anton in Stanko sta s priprosti mi, a pretresljivimi besedami povedala dobrima menihoma svojo zgodovino: Stanko, kako ga je na meji ugrabila janičarska druhal in vlekla s seboj; Anton, kako so napadli neko noč morskari rodno hišo blizu Barija in ga iz postelje spravili na svojo ladijo. »In sedaj«, sklenil je deček svojo povest, »sem že štiri leta sultanov suženj. Če bodem še

svetem življenju in hrepenenju po nebesih. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

3.

V. Šibe potresa,
O. Reši nas, o Gospod!

Molimo.

Varuj nas, prosimo te, o Gospod, ki prejemamo Najsvetejše in z močjo tega nebeškega daru utrdi zemljo, katero smo videli tresti se zaradi naših pregreh; da spoznajo naša srca, da take šibe pošilja tvoja pravičnost in odjemlje tvoja usmiljenost. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

Na čast Materi Božji! Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

Na čast sv. Jožefu! Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

Na čast sv. angelom varuhom! Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

Na čast vsem svetnikom in svetnicam božjim, zlasti tistim, ki se o potresu posebno na pomoč kličejo! Oče naš. Češčena Marija. Čast bodi Očetu.

dolgo, ne vem, ali bodem imel še dovolj močij, da ostanem zvest svojemu Odrešeniku. Zakaj sultan odločno zahteva, da sprejmemo islam ter je dal včeraj že mojega prijatelja grozovito bičati. Oj, častiti oče, to gotovo grozno boli, in ali jaz prestanem, ne vem!»

O. Martin je osrčeval dečka ter kazal na svete mučence. Blagoslovil ju je in jima obljubil, da jima pomore, ako bode le mogoče. Že je bil Anton pri vratih sobane, tu se še enkrat obrne in pravi: »Častiti oče, ne pozabite tudi mojega prijatelja Valterja, katerega so včeraj za sveto vero bičali.«

»Ne pozabim ga, dragi sin,« odvrne starček ganjen, »pa tudi tebe ne!«

Cena, ki jo je za ta dva dečka Abdulah zahteval, bila je čezmerna, vkljub temu, rekel je stavec, ni mnogo upanja, da bi odpustil sultan kakega svojega osebnega strežnika. Žalostno sta se spogledala meniha.

O. Martin vpraša še po mladem spoznavalcu. Poročljivo odgovori stavec: »Kakih 14 dni že se poteče, predno bode zopet stal na svojih nogah. Ako želite videti trmo, iti morate z menoj v janičarski hlev. Pomagalo pa ne bo nič. Sultan ga ne da iz rok. Postati mora mohamedan, kakor je prisegel včeraj Mehemet pri prerekovi bradi, in potem jo sčasoma spravi do paše in velikega vezirja.«

»In kaj je z ono krščansko deklico?« pozveduje o. Martin.

»Da bi to odkupili, misliti je še manj. Niti videli je ne bode, če bi mi stisnili tudi sto zlatov v roko.«

»Vedite naju toraj vsaj k dečku«, zdihe starček.

Ko se je bil Valter vzbudil po noči iz omočice, ni izprva vedel, kaj je z njim. Tipal je na desno in levo in začutil, da je v tesnem kotu na otepu slame. Hotel je vstati; toda v trenutku so ga silno zasklele noge in začutil je, da jih ima zavite v mokre ovoje. Hipoma mu stopi pred oči pretekli dan: sultanova jeza in grozoviti udarci, ki jih je bil dobil po podplatih. In čudno, žalostna je bila nicer njegova osoda, silne bolečine je trpel, vendar sladka, nebeška tolažba mu je napolnjevala srce, nekaj one sreče je občutil, ki je napolnjevala apostole, ko so bili prvikrat za vredne spoznani, trpeti sramoto in udarce zaradi Jezusovega imena. Valter povzdigne svoje roke in iz temnega, samotnega kota v hlevu se kipela vroča molitev proti nebu, naj bi Bog v teh izkušnjah ne odtegnil svoje milosti.

Kje da je prav, ni še vedel; mislil je, da je v kaži podzemeljski ječi. Tu zaskripljejo vrata, neka luč se počasi približuje, in v kratkem stoji pred Valterjem deček ter mu s svetilko sveti v obraz.

»Valter, kako ti je?« vprašuje znan glas. »Ko se te necej prinesli, mislil sem, da umiraš. A stari Bajazit je precej rekel, da se ni bati smrti radi udarcev po podplatih, kar ve iz lastne skušnje. Učil me je nato, naj ti ohladim noge z mokrini ovoji, in ker imam nočjo nočno stražo v hlevu, obnovim še enkrat ovoje.«

»A, ti si, dragi Francek?« vsklikne Valter. »Izprva te nisem spoznal. Kako je s teboj in drugimi?«

»Huda je z nami in tudi s Karolom. Drugi so za vrtu ali pa v kuhinji. Veliko dela, slaba hrana, tepen smo dosti — to je naš vsakdanji kruh. Toda tako se ni bil nobeden tepen, kakor ti. Zdi se mi skoro, da nismo imeli prav, ko smo te radi tvoje službe in lepš oblačil zavidali. Kaj si pa vendar storil, da te je dal sultan tako grozovito pretepeti?«

Francek je med tem odvijal ovoje z Valterjevih nog, in sedaj šele je bilo videti, kako muke je trpel sromak. Na podplatih je bil ves razbit, rane pa so se vnmale in otok se razširil že čez gležnje. Bolestno se je deček nasmehljaj. »To bode hudo«, dejal je, »na noge pač nikdar več ne stopim. Hodil bodem ob berglah kakor naš Jurij doma, ki so mu bili Turki odstrelili noge. Kako bode žalostna Marijca, ker v petek ne bom mogel na vrt!«

»Le potolaži se, Valter,« odvrne Francek; Bajazit mi je pravil, da bode v treh ali štirih tednih vse dobro. Le paziti moraš, da sultana zopet ne razjeziš. Zakaj, ako te obsodijo morebiti še k večjemu številu udarcev po komaj ozdravljenih podplatih, potem ne stopiš več na noge, hrom bodeš vse življenje. Pa saj mi nisi še povedal, zakaj si bil tepen.«

Valter pripoveduje, blagi tovariš pa mu na novo povija noge. Kar strmel je: »Dobro si se držal. Kdo bi si bil mislil, da je tudi mehak, gosposko vzgojen otrok lahko tak junak! Ne vem, ali bi bil kdo izmed nas, ki smo krepkejših kostij, tako pogumen, ali bi se ne bil takoj udal. Kaj pa bode, ako po 14 dneh zopet ponovi svoj ukaz?«

(Dalje sledi.)

Tak-le je izvorni zavoj pristne

Kathreiner-jeve kave.

1/2 kile 25 kr.
Je povsod na prodaj

to da

Pozor!

Varujte se ponarejenega blaga,
ki ga nekateri iz sebičnih namenov
ponujajo ali **odprto**, ali pa v dobro
ponarejenih podobnih zavojčkih.

205 3-2

Delavnica kleparskih, ključarskih,

ANTON BELEC

Št. Vid nad Ljubljano

izdeluje ter ima v zalogi

cerkvene svetilnice ali stalnice

220 5 dve po 194 5-2

iz kositarja 12, 15, 18, 20 gld., iz medenine 22,
24, 28, 32 gld., iz topnaka 40, 50 gld.,

obhajilne svetilnice

iz kositarja po 2 gld., iz medenine po 5, 8,
10 gld.

pušice z zvončki

za pobiranje miloščne, iz kositarja po 1-50 gld.
iz medenine 5 gld.

štedilna železna ognjišča

vsa železna in tudi razna za vzdati.

!!Pokrivanje zvonikov!!

Barvanje zvonikov

napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov.

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališča itd.

Kovino - tiskarskih, stavbenih in galanterijskih del.

Najfinejše namizne rake

pošljam z jamčeno kive pri dohodu v poštnih pletenjačah tri funte
težkih franke proti povzetju

100 kom. rakov za juho . . . . . gld. 3-
70 " velikih rakov . . . . . " 4-40
40 " velikanskih solo-rakov . . . . . " 5-30

L. DUHL

237 1

Monasterzijska št. 3 v Galiciji.

**Najcenejši in najboljši vir
nakupovanja!**

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža v Ljubljani

priporoča:

Ovet zoper trganje (Gichtgeist) lajša in pre-
ganja bolečine v križu, nogah in rokah. —
Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

**Marijncoljske kapljice za že-
lodec.** — Steklenica 20 kr., 6 ste-
klenic 1 gld.

Planinski zeliščni ali prsni sirop
za odraslene in otroke; raztvarja
sliz in lajša bolečine, n.pr. pri kašlju.
— Steklenica 56 kr., 6 steklenic
2 gld. 50 kr.

Odvajalne ali čistilne krogljice
čistijo želodec pri zabasnanji, skaze-
nem žledci. — Škatulja 21 kr.,
jeden zavojček s 6 škatuljami velja
1 gld. 5 kr.

**Redilna štupa za živino za se-
tranje potrebe pri kravah, konjih in prašičih.** — Zavojček s ra-
bilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zavojčkov samo 2 gld.

Ovet za konje. Najboljše
mazilo za konje, pomaga pri
pretegu žil, stekanju nog, strp-
nenji v beku, v križi itd., s
kratka pri vnanjih boleznih
in hihah. — Steklenica s ra-
bilnim navodom vred stane
le 1 gld., pet steklenic s ra-
bilnim navodom vred le 4 gld.

Vsa ta naštetja in vsa druga
zdravilna sredstva se dobijo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

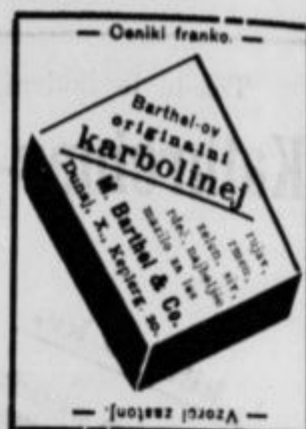
in se vsak dan s prvo pošto
razpošiljajo. 144 (24-24)

CENIK vin vipavske in istrske vinarske zadruge.

V skladišču v Šiški št. 9 nad 56 litrov: V pivnici (na drobno) na Bregu št. 1:

		hektoliter		liter	
223 (24-4)				Vipavsko belo, staro . . .	po gid. —36
Vipavsko belo I.	po gid.	24—	do 25—	" " "	—36 do —40
" " " "		23—	23 50	Vipavski Rulandec	—52
Vipavski Rulandec, desert		37—		" " " "	—48
" " " " "		30—		" " " "	—52
" " " " "		37—		" " " "	—70
" " " " "		—		" " " "	—32
Istrski teran, stari		16—		" " " "	—32
" " " " "		18—		Istrsko belo	—32
" " " " "		19—		Istrski Refoškot	—50
Istrsko belo		35—		" " " "	1 20
Istrski Refoškot		90—			
" " " " "					
" " " " "					

Zadruge razpošiljati vzorce in vina direktno.

Št. 10666.

Razglas.

Za delavce: težake, tesarje in zidarje ter voznike z vpreženimi vozmi je v Ljubljani obilo trajnega zasluga.

Zato se pozivljejo, da pridejo semkaj in se oglase [pri podpisnem magistratu.

Magistrat dež. stolnega mesta Ljubljane,

22. dan aprila 1895.

Zupan:

Grasselli s. r.

241 1-1

Schichtovo patentno milo

z varstveno znamko labuda, je neporekljivo najboljšo sredstvo, da dobiš snežnobelo perilo, za čiščenje volnenega, svilnega in barvastega blaga,

kakor dokazano najboljšo raskuževalno sredstvo za vsakeršno perilo in pri tem popolnoma neškodljivo za perilo in roke. 155 12

Zaradi izvrstne kakovosti so sloveča tudi

Schicht-ova štedilna jedrčna mila,

katerih ne presega noben konkurenčni izdelek. Ta mila imajo po tem, kake vrste da so, jedno teh-le varstvenih znamk: 302 12-12

Jurij Schicht, Ustje ob Labi (Aussig a. d. E.), tovarna za milo, sveče in palmovo jedrčno olje.

Izdajatelj Dr. h. c. Jančič,

Odgovorni urednik: A. Kalan.

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke Popravila

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mostni trg 15.

8

227 Želite? 10-5
od livine izdatne koristi?
Krmite jo z
krmilnim apnom
in ne bodete se kesali.
5 kg gid. 1-20, 100 kg gid. 20
od Dunaja.
M. Barthel & Comp. Dunaj
X. Kaptlergasse 20.

4 Alojzij Vodnik, 228
kamenarski mojster Ljubljana
Koledvorske ulice 38 in 34
priporoča največjo zalogo na
Kranjskem: Grobne spom-
nike od gid. 10 naprej, stro-
jarake ploče od gid. 20 na-
prej, ploče za pohištvo iz raz-
nih mramorjev, mramor-
mozaik za tlak po cerkvah, ve-
zah in lepe šmirgajcement-
ploče od gid. 2 m² naprej.

Koverta s firmo, vizitnice
priporoča
KATOLIŠKA TISKARNA.

Tiska „Katoliška Tiskarna.“